

Hans Bergel

ÎNTOARCEREA LUPILOR

(Vol. II)

- roman istoric -

Traducere din limba germană

de George Guțu și Octavian Nicolae

E I K O N

București 2016

CUPRINS

Capitolul I. <i>Intermezzo la Paris în august 1940 și arta confecționată din sânge de om</i>	7
Capitolul II. <i>Cvintetul de istorici, câinii de luptă și prețiosul aur negru</i>	39
Capitolul III. <i>„Hitler ăsta să fie bucuros că are o gaură în cur”</i>	97
Capitolul IV. <i>Castelana cu părul de chihlimbar, prezicătoarea țigancă și fetișcana</i>	153
Capitolul V. <i>Ora pumnalului sarazin și țipătul de moarte din Carpații Răsăriteni</i>	183
Capitolul VI. <i>Johannes, fratele Spaniolei, și dansul Ruxandrei pe morminte</i>	209
Capitolul VII. <i>Despre poporul strămoșilor, despre amfibiul rahat și despre rasa stăpânilor</i>	241
Capitolul VIII. <i>Despre dorința de a fi de față unde se hotărăsc lucrurile și despre piedicile care îmi stăteau în cale</i>	279

Capitolul IX. <i>Doamna cu lornieta, templul pângărit și parada de tancuri</i>	315
Capitolul X. <i>Parșivele războaie ale lumii, podul de la Fetești-Cernavodă, câinele galic</i>	339
Capitolul XI. <i>Despre sângele de la Porțile de Fier și de pe tâmpla Adelinei</i>	383
Capitolul XII. <i>Variațiunile pe tema Zupfenhügler, Rebecca și urmările</i>	407
Capitolul XIII. <i>Lutz Klepper, candelabrul spânzuraților din Odesa și cantata „Tatăl nostru”</i>	443
Capitolul XIV. <i>Violonistul morții și remarca bunicului cu privire la identificarea lui Hitler cu poporul german ....</i>	483
Capitolul XV. <i>Decizia de la trecătoare</i>	531
Capitolul XVI. <i>Armeanul sovietic Arpiar, partida de călărie cu Frauke și mortul de la Stalingrad</i>	593
Capitolul XVII. <i>„Ucid și râd”</i>	619
Capitolul XVIII. <i>Întoarcerea lupilor</i>	645

CAPITOLUL I

Intermezzo la Paris în august 1940 și arta confecționată din sânge de om

Ajuns la Paris venind de la Roma, după ce avusese o convorbire la Basel, Waldemar Taucher își dăduse întâlnire cu Yvonne Marchant în această după-amiază de august la Café Procope. Venită în vizită la o rudă a sa din învecinata stradă Danton, Yvonne propusese cafeneaua Procope, situată în rue d'Ancienne Comédie și devenită, în ultimii ani, punctul de întâlnire a celor doi. Taucher le zâmbi celor doi chelneri din fundul încăperii lungi, pustii. Se opri dus pe gânduri, înainte de a-și pune blocul de schițe și mapa de carton plină, legată cu un șnur alb, pe masa din stânga ușii. Contemplă un timp această imagine familiară. Am fost acum un an aici sau doar aseară? se întrebă el.

De parcă lumea rămăsese neschimbată de la ultima lui vizită la Paris, lumina soarelui de după-amiază cădea și acum prin sticla geamului în interiorul cafenelei. Ea făcea ca oglinzile de pe pereți să strălucească și învăluia ramele ovale ale tablourilor întunecate, atârâte între oglinzi, într-o aură castaniu-aurie care, datorită vechimii sale, emana un aer de oboseală. În ciuda luminii de zi, becurile lăptoase, mate, îndreptate spre tavan, ale policandrului ardeau. Și asta e o imagine cunoscută dintotdeauna, se gândi el.

Waldemar Taucher venise cu un sfert de oră mai devreme. Știa, din experiență, că Yvonne va întârzia, ca întotdeauna. Stând încă în picioare, comandă „un café au lait, s'il vous plaît”. Puse mâna pe blocul de schițe și își potrivea un scaun. Picior peste picior, cu blocul pe

genunchi și cu privirea îndreptată mereu spre fereastra dinspre stradă, el începu să deseneze cu mișcări rapide din încheietura mâinii.

Aici putea să lucreze fără să fie deranjat. Nimeni nu-i dădea atenție. Cafeneaua Procope era frecventată, nu doar din epoca lui Wattau și Chardin, pe lângă bărbații cu îmbrăcăminte bună și cu preocupări onorabile, și de unii artiști și literați. Imaginea unor creaturi care desenează sau scriu, uitând de sine, era și aici la fel de obișnuită ca și la Deux Magots de pe bulevardul Saint Germain sau, în imediata apropiere, de la Flore, acolo unde se ducea și el ori de câte ori se afla la Paris.

Nu, își zise el, la Paris nu s-au prea schimbat multe... Ca întotdeauna când desena sau picta, se gândea numai la lucruri lipsite de importanță. „Subconștientul meu se concentrează doar asupra lucrului”, îi spusese el cândva Yvonnei, „el mă domină, conducându-mi mâna – ca rezultat al antrenamentului de zi cu zi – încă de pe vremea copilăriei mele.” Nu mai percepea nimic din tot ce se petrecea în jurul lui.

Waldemar Taucher iubea Parisul. Dar nicidecum datorită splendorilor napoleoniene sau ale altora, existente aici. Îl iubea într-un chip intim. Își aducea aminte de ziua de acum șase ani, în care o cunoscuse pe studenta în științele artei Yvonne Marchant. În timp ce schița cu linii repezi chipul zbârcit al femeii cu părul alb care se opriase lângă ușa și, ușor încovoiată, citea lista de bucate afișată acolo, se gândea că era unul dintre acele chipuri tipice de locuitori ai marilor orașe pe care le desenase cu câteva zile în urmă în Piața de Quirinale și care, în ciuda semnelor de decădere, prezintă niște trăsături regulate sub efectul luminii de după-amiază...

Ah, desigur, fusese o zi caldă de iunie pe Avenue Kléber. Trecând repede, ea îi atinsese cu poșeta șevaletul mobil, ușor, așezat la marginea trotuarului, lângă coloana de afișaj, aproape dărâmându-i-l. Cum oricum avusese de gând să pună capăt lucrului, merseseră împreună de la Étoile până la Trocadéro. A trebuit să-i arate cele două duzini de schițe pe care tocmai le executase. Mai întâi

se amuzase auzindu-i sentința pronunțată ferm, dar se amuză și mai mult auzind cum repeta mereu „C'est cela!” – până când se lămuri că aprecierile ei făceau nu numai dovada cunoștințelor ei, ci și pe aceea a unei incoruptibile puteri de judecată. Fără ocolișuri, l-a numit „Toché”, după ce el își scrisese numele cu cărbunele, cu litere mari, pe coperta blocului său de schițe, adăugând apoi „un allemand égaré aux Balkans”. Ea avu imediat ideea de a scrie sub numele ei următorul rând: „une bretonne égarée à Paris”. Râseseră amândoi de satul acesta numit lume în momentul în care au constatat că sora mai mare a Yvonnei Marchant, Mireille, era căsătorită cu un medic „într-o regiune greu de pronunțat a continentului”, „de la celălalt capăt al continentului”, din care se trăgea și Taucher, iar el îl cunoștea pe îndepărtatul ei cumnat, un român, un vestit medic de țară. „Acolo, în mod misterios, toți se cunosc între ei”, zisese el „este o regiune mitică, pe care nu o înțelege decât cel care s-a născut acolo. Plină de eroi, sfinți și nemernici...”

Două zile mai târziu se întâlniră din nou. La propunerea Yvonnei porniră din Rue de Temple, trecând prin vechile cartiere, până la Bastilia – Yvonne voia să-i arate caraghioasele denumiri ale străzilor: Rue de Petit Musc, Rue du Roi Doré – strada Micul Bou-Moscat și strada Regelui Aurit. Cunoscând bine Parisul, ea i-a oferit detalii delicioase cu privire la toate astea.

Ah, plimbările acelea prin Paris, își zise el, despre care nu se putea spune că fuseseră simple plimbări, pentru că la fiecare pas descoperea motive noi, oprindu-se și punând mâna ca hipnotizat pe blocul de schițe. Curioasă și totodată amuzată să-l privească lucrând, acceptase de la bun început acele întreruperi. El își aminti de chipurile curioase, fascinante, de pe fațadele și ușile caselor de pe drumul de la Étoile până la Cascade și mai apoi până la Suresnes, cheiurile variate ale Senei, amintind de caruselul unor infinite culori, și aleile năpădite de copaci și tufe inundate de forfota verde a luminilor din galeriile din Bois. Orașul acesta, își spuse el, îmi devenise familiar de la prima mea plimbare, de parcă văzusem lumina zilei

aici. Să fie asta oare din cauza numeroaselor sale chipuri? Sau a simultaneității inconștiente a marilor gesturi și a cotloanelor infimei fericiri?

Dintr-o mișcare rapidă, Taucher scoase o foaie din bloc și începu să schițeze pe hârtie, cu dexteritate, chipul unui băiețandru care se proțăpise cu picioarele îndepărtate, cu mâinile în buzunare, holbându-se la firma care atârna deasupra trotuarului, buchisind cu voce tare inscripția de pe fundalul negru: „Le Procope, fondé à 1668.” Băiatul scoase un fluierat plin de admirație. Apoi dispăru dintr-odată. Ce bine mi-a reușit! își zise Taucher. Da, da, se gândi, cea mai veche cafenea din Paris, ba, spun unii, chiar de pe continent.

Anul trecut, spre sfârșitul primăverii, își aminti el... Moara de vânt din Jardin Beaujon cu crenelurile create de Pierre-Adrien, preferatul sărmanului Ludovic al XVI-lea, pe care îl omorâseră în 1793 împreună cu austriaca Marie-Antoinette... Yvonne intrase și ea în Beaujon; citea din recent apăruta carte „Nouvelle nourritures” de Gide, râdea uneori ușor, dând din cap, în timp ce eu pictam moara de vânt pentru a zecea oară, ud pe ud. Parcul era invadat de parfumul teilor vărățici. Dar foile pe care tocmai mă rugase să i le dau ca să le arate unor prieteni, îi fuseseră furate în metrou – nu i-am putut alina crisparea decât ieșind din nou afară și revenind cu alte zece acuarele, pe care i le-am făcut cadou.

Chiar din prima oră petrecută la Paris l-a convins că, în timpul celor două luni de ocupație germană, orașul nu se schimbase decât foarte puțin, iar cafeneaua Procopie chiar deloc. „Trupele și ofițerii se comportă discret în contactele lor cu francezii, ba chiar sunt de o surprinzătoare amabilitate”, îmi șoptise Charles de Prince. Taucher își mărturisi că se simțea liniștit auzind această veste.

Iar splendida panoramă în ulei dinspre Pont des Arts în josul fluviului, își aminti el, pe care am vândut-o acum doi ani chiar de pe șevalet! Rue de Rivoli, seara, când luminile lampioanelor par să ajungă până la Vincennes – da, și asta trebuie s-o mai pictez o dată, mai bine

decât ultima oară. Ah, da, și acea frumoasă vânzătoare de antichități cu o pisică galbenă de Angora în poală! Ațipise în fotoliu, în fața șirului de foliante legate în piele roșie. O observasem în trecere, aruncându-mi o privire și o zugrăvisem într-o acuarelă privind-o prin ușa deschisă. Ce imagine! Cu părul ei lung, pisica semăna cu un bulgăre de foc între coapsele tinerei blondine care dormea, cu pleoapele tremurând ușor, pe fundalul somptuosului roșu-carmin al volumelor legate în piele, de parcă stătea la umbra unui piersic, într-un colț pașnic din Provence și nu în centrul freamătului orașului... Iată, acestea sunt imagini pe care nu le poți vedea decât aici, numai aici, își spuse Taucher. Am lăsat acuarela la picioarele blondinei și-am dispărut. Dar Yvonne, care, intrând trei zile mai târziu în anticariatul din strada Tournon ca să întrebe de o carte, o văzu întâmplător, n-a vrut s-o creadă nici pe vânzătoarea de cărți nici pe mine când i-am spus în ce împrejurări se născuse portretul. „Vă bateți joc de mine”, a zis ea, furioasă. Am s-o mai pictez o dată și pe această blondină cu pisica de foc, își propuse el. Vreau să-i văd culoarea ochilor.

Orașul acesta are tot atât de multe chipuri cât pașii pe care trebuie să-i faci pentru a-l străbate de sute de ori, își spuse el, îndepărtându-și părul negru de pe frunte și începând să schițeze pe o foaie propriul portret, după imaginea din oglinda de pe peretele din fața lui. În orice cotlon al orașului descoperi istoria pe care orice parizian o cunoaște. De pe oricare dintre podurile sale a sărit un om disperat în Sena, dând naștere pe această cale unor legende. În fiecare cartier plutește izul familiar al locuitorilor săi. În fiecare dintre piețele sale răsunaseră deja chemările la libertate și strigătele revoluționarilor. Iar din sentimentele oamenilor acestui oraș răzbate și acum mânia lui Mirabeau față de reprezentanții stărilor pe care regele îi trimisese acasă, de parcă toate acestea nu s-ar fi petrecut acum o sută cincizeci de ani, ci s-ar petrece chiar acum, în clipa de față...

Ce-ar fi oare, îi veni lui Taucher în minte, fără să observe că Yvonne Marchant intra în clipa aceea

la Procope, ce-ar fi să mă stabilesc la Paris? Yvonne se opri. Apoi îl ocoli și se opri în spatele lui. El tocmai înlocuise creionul cu un cărbune, căci prefera să lucreze cu acesta. Nicăieri nu mă simțisem, în viața mea, mai împăcat cu mine însumi decât în acest oraș. Parcă ieri fusese momentul când Heinrich Neugeboren alias Henri Nouveau, prietenul său brașovean, sau „omul din Carpați” cum îl numeau cei de aici, îi spusese în camera lui comodă și simplă de hotel să facă acest lucru! „Nimeni nu se amestecă aici în viața ta”, spusese Henri, șezând pe pianul încărcat de partituri scrise de mâna lui, „nimeni nu strâmbă din nas dacă trăiești altfel, pretutindeni întâlnești oameni incitanți...” Henri mi-a arătat schițele limpezi, clasice, pentru o sculptură monumentală concepută în calupuri pătrate, reprezentând muzica lui Johann Sebastian Bach. La rugămintea mea, se așeză la pian și cântă Sonatina Buffa, care îl făcuse vestit printre parizieni, și mi-a citit la o cafea din eseul său despre legăturile dintre artă și religie.

„Nu mai plec niciodată de aici în sud-estul bucolic”, mai spusese el, zâmbind, la despărțire, „cine trăiește aici o vreme mai îndelungată, nu poate să mai facă așa ceva.”

„Și nemții noștri? Mă refer la militarii noștri”, întrebuse Taucher.

„Ah”, făcu el, zâmbind din nou, „ăștia vor dispărea tot așa cum au venit. Și vor înțelege și ei la fel de puțin, ca de altfel toți cuceritorii, că victoria armelor asupra unei națiuni nu-i aduce nici un folos culturii învingătorului... Dar asta a zis-o, de altfel, Nietzsche”, mai adăugă omul acesta subțirel, sfios.

Da, desigur, își spunea Taucher, îmi place felul rapid, sigur de a fi al francezilor, promptitudinea, precizia ironiei lor, nepăsarea lor rece, care se poate transforma rapid în revoltă, imediat ce încearcă cineva să-i calce pe picioare sau să le subaprecieze soliditatea fidelității față de această țară. Îmi place geniul continuității lor, își spunea el, atașamentul lor față de istorie, felul lor de a o înțelege: prezența imperativă a trecutului în clipa de-acum, adică exact ceea ce-i deosebește pe cei culți de barbari.

Ce le-o fi trecut oare prin minte, se gândea el, când în ziua de 14 iunie, în „vinerea neagră” cum numesc ei acea zi, ținând palma la gură, avusese loc parada trupelor străine pe sub Arcul de Triumf și pe Avenue de Champs-Élysées? Sau, în ziua următoare, când ascultasera la radio relatarea laconică a comandamentului suprem al Wehrmacht-ului german, pe care eu îl ascultasem la Roma: „Ieri, Parisul a fost ocupat fără lupte, trecându-se prin el mai departe. Deasupra castelului de la Versailles, în care a fost făurită la 1871 soarta Germaniei și s-a decis la 1919 rușinea Germaniei, flutură drapelul de război al Reich-ului.” Pe clădirea primăriei am văzut fluturând steagul cu zvastică, iar în piața din fața Notre Dame, sub fațada compusă din portale și rozete, ferestre și turnuri ca o minune a arhitecturii, a mărșăluit după vechiul marș prusac „Hohenfriedberger”, în pas cazon, o fanfară disciplinată.

Fără să-și întrerupă munca, Taucher scutură din cap. Pentru numele lui Dumnezeu, ce le-o fi trecând prin cap unor indivizi care trimit o trupă de suflători în uniformă să mărșăluiască prusac în fața acestei catedrale, în care bate inima unei națiuni mândre?...

Da, da, Arc de Triumf, își spunea Taucher, văzut din diverse unghiuri, i-a stat drept model în orice anotimp. Flerul inaccesibilului, care iradia din severitatea verticalelor, din argintiul patinat al zidurilor, mă cucerise de la prima privire. Cât de suveran unește el, în acel punct culminant din Place de l'Étoile, axa Avenue de la Grande Armée – Champs-Élysées, într-o unitate bine gândită, formând astfel un ansamblu viabil!

Ah, își zise el aruncându-și repede privirea și începând să schițeze pe o altă foaie portretul dublu care i se oferea acum într-o oglindă. Iată, e o femeie! Am s-o desenez imediat. Sper să nu fugă din raza privirii mele. Te implor, rămâi acolo, nemișcată, așa cum stai acum! Vârî grăbit mâna murdară de cărbune în buzunarul halatului și scoase de acolo un alt creion... Capul de bărbat de acolo, de pe hârtie, sunt eu, își zise – dar capul de femeie situat deasupra, spre dreapta, cu părul tuns scurt, blond închis,

și cu o capricioasă croială sarazină în jurul ochilor... Nu, chipul nu este frumos, este incitant: capul expresiv, gura plină, imperioasă, privirea scrutătoare... Imaginea de pe planșă începu să prindă contur și profunzime. Dumnezeuule, ce ochi are această femeie, își spuse Taucher, în timp ce mâna lui se mișca pe hârtie în toate direcțiile. Niciodată n-am mai văzut un asemenea chip. Oare s-o rog să nu se miște din loc?... Lumina soarelui se mai înmuiase puțin, sticla oglinzii se întunecase. Lucru care îi plăcu, deoarece atenua duritatea liniilor sale.

Cum zisese acum trei zile Georges Braque, un om la cincizeci și opt de ani, când l-am vizitat în liniștitul său atelier din Square de Montsouris, de unde puteai admira vârfurile copacilor din parcul din apropiere? „Linia nu trebuie să despartă, sarcina ei este de a uni ceea ce este situat dincoace și dincolo de ea. Doar așa pot fi înțelese, în conexiunea lor, din care facem și noi parte, lucrurile pe care le desenăm și le pictăm. Numai astfel forma poate deveni vizibilă. Numai așa! Forma este spiritul artei”, spusese omul acela cu un cap expresiv, cu părul alb. Stătuse în fața mea cu pipa în mâna dreaptă, îmbrăcat cu pantaloni de catifea reiată, cu papuci de pluș în picioare, cu o haină de in comodă, deschisă, abordând imediat lucrările pe care le adusesem cu mine. „Splendid”, zise el de mai multe ori, ridicând mâna ușor.

Incitat până în vârful degetelor de senzualitatea femeii care continua să stea în spatele lui, preocupat mai mult să-i facă portretul decât să-și schițeze propriul cap, se gândea că Georges Braque face și el parte din istoria acestui oraș: omul care avusese inspirația de a reduce forma la ideea ei de bază, lineară, astfel încât privirea să poate percepe liber esențialul... În atelierul înțesat de tablouri, pe scaunele, fotoliile și măsuțele căruia se aflau vase, măști, scoici remarcabil de mari, toate în forme stranii, și o sumedenie de farfurii multicolore, Braque îl luase la braț, conducându-l spre fereastră și arătându-i copacii din parcul din apropiere. „Priviți cu atenție”, zisese, „nici una dintre linii nu este o limită. Toate unesc ceea ce le înconjoară. În ceea ce desparte subzistă și ceea

ce unește. Dar trebuie să vezi acest lucru.”

Pe parcursul întregii zile de după vizită, Taucher simțise în apropierea sa calmul aceluia om de pe Square de Montsouris.

În momentul acela Yvonne Marchant spuse în spatele lui: „Monsieur Taucher, cred că-ți este clar că, de-acum încolo, orice linie dăunează lucrării...”

Taucher se întoarse brusc. „Yvonne!” strigă el.

„...și că această tinctură dizgrațioasă, care cândva a fost o cafea”, adăugă Yvonne, „este o jignire adusă oricărui chelner din Paris.” Înainte ca Taucher să-și așeze pe masă cărbunele și blocul de schițe, Yvonne comandase deja „deux petits noirs” și se așezase. Era preocupată de studierea foilor pe care le culesese de pe parchet. Taucher o sărută pe frunte, gest comentat de ea cu un „C’est cela!”

„Voi artiștii aveți ceva inuman în voi”, zise ea privind cu atenție o planșă cu un cap de fată, „voi nu vedeți omul, nu vedeți decât modelul care stă în fața voastră. Nu sunteți conștienți deloc de vulnerabilitatea acestuia.”

„Ba vedem omul”, zise Taucher așezându-se în fața Yvonnei.

„Nu mai spune”, râse ea, „vedeți omul ca vehicul al scopurilor voastre, ca obiect al intenției voastre artistice. Până la omenie este o distanță ca de la cer la pământ... Iată, stau de un sfert de oră în spatele lui. Se uită deseori la chipul meu, îl desenează, dar îi scapă esențialul: perceperea omului căruia îi aparține acel chip... Apropo, mi s-a făcut foame. Înainte de cafea o să-mi permit un steak frites. Carnea este proaspătă și slabă, nu-i așa monsieur?” îl întreabă ea pe chelner, trăgând lângă ea mapa de carton plină cu desene.

„Évidemment, madame”, răspunsese chelnerul.

Yvonne deschise mapa, luând prima foaie.

„Acesta este prețul pe care trebuie să-l plătim noi”, zise Taucher.

„Așa”, zise Yvonne, „prețul pentru ce?”

„Pentru că trebuie să vă privim preț de o clipă în suflet”, răspunse Taucher.